

Ja till Europa!

Att säga ja till Europa innebär att säga ja till en europeisering av Sverige. Det är en genomgripande förändring för ett land som länge odlat sin utkantsposition och varit mån om att markera sin distans till övriga västeuropeiska länder.

Att det finns en spänning mellan delar av vår neutralitetsdoktrin och målen för EG:s utrikespolitiska samarbete går inte att förneka. Men 1990-talet blir den europeiska omvandlingens decennium. Då måste också vi i Sverige vara beredda att tänka om och att vara med.

1 990-talet måste bli decenniet då Sverige äntligen säger ja till Europa.

Sveriges val på 1990-talet mellan marginalisering och medverkan i den historiska samarbetsprocessen mellan Europas demokratier blir ett val av framtidsväg för Sverige.

Efter den första möjligheten i början av 1960-talet dröjde det ett decennium till början av 1970-talet innan en ny möjlighet öppnades. Efter den kommer det att dröja mer än två decennier innan nästa möjlighet öppnas i början eller mitten av 1990-talet.

Hur länge det skulle kunna dröja därefter vet ingen. Jag tror att vi skall utgå från att Sveriges val på 1990-talet blir bestämmande för hela den tid under vilken vår generation kommer att verka.

Att säga ja till Europa innebär att säga ja till en europeisering av Sverige. Och det är en stor och genomgripande förändring för ett land som länge odlat sin utkantsposition och varit mån om att markera sin distans till övriga västeuropeiska länder.

Vi måste inse, att EG inte främst är en ekonomisk gemenskap, utan att EG-samarbetet först och främst är politiskt i detta ords allra vidaste bemärkelse. Det EFTA socialdemokraterna så ofta talar om är en ren handelsorganisation, men det EG som nu växer sig allt starkare är så oerhört mycket mer.

EG:s ursprung är fredssträvandena i Västeuropa. Men gradvis är det annan insikt som växt fram och blivit en allt starkare drivkraft i samarbetet.

Carl Bildt är ordförande i Moderata samlingspartiet.

Nationalstaternas tid är förbi

Seklet mellan mitten av 1800- och mitten

av 1900-talet kommer sannolikt i framtiden att beskrivas som den nationella statens sekel. Nationalismen blev en allt starkare kraft. Nya nationalstater slog sig fram, i de gamla centraliserades makten allt mer och den europeiska utvecklingen dominerades av de allt starkare nationalstaternas allt starkare rivalitet.

Nationalstaten var den industriella erans allenarådande politiska organisationsform. Den moderniserade, likriktade och centraliserade i takt med tidens krav och teknologins möjligheter.

Men nu står vi på randen av en ny tid. Och övergången från industri- till informationsamhälle innebär att många gamla begrepp ställs på huvudet.

Jag är övertygad om, att de kommande decennierna måste innebära att nationalstaten kommer att få dela med sig av sin makt. Den måste förlora makt både neråt och uppåt.

Många av dess uppgifter kan med stor fördel decentraliseras eller överlätas åt individernas egna fria beslutsfattande.

Men åtskilliga viktiga uppgifter kan bara lösas i ett mellan- eller övernationellt samarbete.

Vill vi vara med i det historiska arbetet att bygga samarbete och inflytande över de gamla nationalstaternas gränser, då är det i det europeiska samarbetet vi måste vara med. Vi är en del av Europa – inte av Asien, Afrika eller Amerika.

Den europeiska gemenskapen EG är ett i många stycken ofullständigt och stapplande försök att bygga den nya tidens samarbete. Det finns mycket som kan och bör kritiseras i dagens EG.

Men oavsett vad man tycker om det ena eller det andra inom EG, så är EG den organisation som mer än nio av tio

fria européer genom fria val gett sin anslutning till som uttryck för deras strävan efter ett europeiskt samarbete över nationsgränserna.

För den europé som inser att framtiden kräver ett allt mer utbyggt övernationellt samarbete finns inte, och kommer heller inte att finnas, något alternativ till EG.

Den stora politiska frågan är inte "om" samarbetet skall byggas vidare, utan "hur" och "när" detta skall ske.

EG är den organisation som mer än nio av tio fria européer genom fria val gett sin anslutning till som uttryck för deras strävan efter ett europeiskt samarbete över nationsgränserna.

Undantagen

De extrema undantagen finns förvisso. På den högerextrema kanten vill t ex de västtyska republikanerna med sin stornationella retorik hålla alla som inte fötts i rätt land på avstånd. Banden mellan främlingsfientligheten och EG-fientligheten är tydliga.

På den vänsterextrema kanten finns fortfarande en och annan som ser EG som ett försök att förbättra samhällen som i stället med revolution skall störtas i gruset och sovjetiseras.

Men med undantag av dem som ännu inte förmått att frigöra sig från en 30-talsmässig nationell retorik med udden vänd mot omvärlden och dem som fortfarande hoppas på en internationalism med kommunistiska förtecken är uppslutningen kring EG som idé och som politisk samsynssträvan total.

Detta gäller faktiskt också de olika s k gröna partier som arbetar i de olika EG-länderna. De är starkt kritiska mot åtskilligt i EG:s politik, men ser ett övernationellt samarbete mot miljöhoten som en självklarhet och EG som en given ram att bedriva detta samarbete inom.

Och det är i denna EG:s politiska samarbetssträvan Sverige har ett så starkt intresse av att vara med. Under många decennier har svenskar i högtidstal talat

Att riksdag och regering i decennier framåt skulle sitta och slaviskt anpassa sina beslut till vad Europaparlamentet och EG:s ministerråd beslutat är en absurd tanke.

om vikten av samarbete över gränserna. Nu växer det fram ett sådant i vårt eget Europa. Det vore en historisk tragedi om Sverige skulle ställa sig självt vid sidan av detta.

Medverkan eller marginalisering?

Jag anser att det handlar om ett val mellan medverkan och marginalisering — mellan att vara medlem i eller randstat till detta framväxande västeuropeiska samarbete.

Jag ser medlemsalternativet som det självklart bästa för Sveriges framtid. Jag vill säga ja till Europa. Vi moderater vill att Sverige skall vara med och bygga det framtida Europa.

Var socialdemokraterna står blir jag uppriktigt sagt inte riktigt klok på. Hur ser deras vision av Sverige i Europa egentligen ut?

Skall man ta dem på orden, strävar de efter ett Sverige som inte är medlem, men

som i så gott som allt följer EG:s politik. Vi skall anpassa oss efter beslut som vi inte har något inflytande över.

För en kortare tid är detta en politik som kanske är möjlig att följa. Men som nationell strategi för en längre tid tror jag att den är omöjlig. Den kommer att beröva Sverige dess självaktning.

Att riksdag och regering i decennier framåt skulle sitta och slaviskt anpassa sina beslut till vad Europaparlamentet och EG:s ministerråd beslutat är en absurd tanke.

Det randstatsarrangemang i form av en omfattande samarbetsöverenskommelse mellan EG och EFTA som det kommer att förhandlas om under 1990 kommer med nödvändighet att leda till en omfattande suveränitetsdebatt.

EES — en mellanstation

Överenskommelsen om ett European Economic Space (EES) kommer i betydande om än inte fullständig omfattning att ge oss tillträde till den gränslösa s k inre marknaden och till vissa andra samarbetsområden inom EG. Men trots olika konsultationsförfaranden kommer det att vara alldeles klart, att de avgörande besluten i politiskt viktiga frågor kommer att fattas av EG:s ministerråd och av EG:s parlament och att EFTA-länderna då i realiteten inte har något annat alternativ än anpassning.

Därmed kommer EES-arrangemanget att innebära en suveränitetsförlust för Sverige som säkert kommer att vara svår att acceptera.

Enligt min mening är ett EES-arrangemang en nödvändig mellanstation på vägen mot ett fullt deltagande i EG-sam-

arbetet. Vi kan inte bara sitta med armarna i kors under den långa tid då EG fördjupar sitt eget samarbete och i praktiken har stängt dörren för nya medlemmar.

Men den suveränitetsförlust som EES-arrangemanget innebär är bara acceptabel om detta ses just som en mellanstation. Det tar oss en bit in i EG-samarbetet, men gör det samtidigt nödvändigt att utforma politiken så att den syftar till att också föra oss in i de beslutande organen inom EG och därmed återvinna den suveränitet vi genom EES förlorar.

Jag är övertygad om, att EES-arrangemanget som slutlösning eller ens som varaktig lösning på Sveriges EG-relationer är en omöjlighet. Förr eller senare kommer Sverige att säga, att antingen är vi med EG och då slår vi följe på vägen, eller så är vi inte med och då går vi vår egen väg.

Men intill dess är det nog bara att konstatera, att det är den anpassande randstaten som är den socialdemokratiska Europa-visionen för Sverige.

Albanien- och Taiwan-modellerna

Skall — eller tvingas! — Sverige stå utanför och vara en randstat, då tror jag att Sverige måste vara en randstat med delvis annorlunda inriktning än den som EG-samarbetet kommer att ha. Och då tror jag att det finns två modeller som Sverige ganska snabbt måste välja mellan. Låt mig för klarhetens skull kalla dem Albanien-modellen och Taiwan-modellen.

Albanien-modellen är den som i svensk debatt närmast företräds av miljöpartiet. Här handlar det om att gradvis skära av Sverige från det beroende som ligger i den internationella handeln, och att inrikta landet och landets olika delar

allt mer på självhushållning i olika former.

Priset i form av dramatiskt sänkt välstånd och ett mot omvärlden slutet samhälle är alltför uppenbart för att behöva påpekas. Det ligger i sakens natur. Avståndstagandet från den s k materiella tillväxten och det internationella handelsutbytet måste ju ha ett konkret innehåll.

Denna Albanien-modell är omöjlig med bevarad demokrati och individuell frihet. Och inte heller konsekvenserna av mindre extrema varianter kommer i längden att accepteras.

Det är den anpassande randstaten som är den socialdemokratiska Europa-visionen för Sverige.

Det nej till Europa som t ex miljöpartiet företräder är förvisso konsekvent, men som nationell strategi för ett öppet och fritt välståndssamhälle en omöjlighet.

Taiwan-modellen, som innebär ett fortsatt acceptering av det fria handelsutbytet och marknadsekonomin, strävar efter att göra Sverige klart konkurrenskraftigare än EG för att på det sättet försöka kompensera de nackdelar som randstatisoleringen innebär.

Om Albanien-modellen strävade efter att skära av Sverige mer från det internationella handelsutbytet, skulle Taiwan-modellen sträva efter att göra Sverige till den aggressiva handelsnationen.

Det finns inslag i den schweiziska politiken som för tankarna till Taiwan-alternativet. Med låga skatter och stor frihet för kapitalet har Schweiz sannolikt goda möjligheter att på vissa områden bli framgångsrikare än EG. Det är ingen tillfällighet att det schweiziska intresset för ett

närmande till EG är svalare än det svenska.

En utveckling enligt Taiwan-modellen skulle ställa mycket stora krav på omvandling av det svenska samhället.

I dag har vi ett skattetryck som ligger ca 20 procentenheter över genomsnittet i EG. För att en utveckling enligt Taiwan-modellen skulle ha utsikter att lyckas borde vi ha ett skattetryck som låg t ex 10 procentenheter under.

Då skulle vi sannolikt ha skaffat oss fördelar i den internationella utvecklingen som kunde kompensera i alla fall de rent ekonomiska nackdelarna av att stå utanför EG.

Även realismen i detta alternativ kan självfallet ifrågasättas. Det förutsätter en långtgående utveckling i nyliberal riktning. Jag har svårt att se att det skulle finnas politiska och sociala förutsättningar för en så dramatisk kursändring i Sverige.

Endast ett alternativ

Om det anpassande randstatsalternativet leder till nationell självförnekelse, och avvikande randstatsalternativen enligt Albanien- eller Taiwan-modellerna inte är önskvärda eller möjliga, återstår endast medlemskapsalternativet som långsiktig realistisk nationell strategi.

Den förutsätter att EG är berett att som medlemmar acceptera också stater med en uttalad neutralitetspolitisk ambi-

tion i sin säkerhetspolitik, och på den punkten råder fortfarande viss oklarhet. Den österrikiska medlemskapsansökan i förening med den revision av de utrikespolitiska samarbetsbestämmelserna i den sk enhetsakten som kommer att ske under de närmaste åren kommer att ge klara besked om EG:s inställning på denna för oss alldeles avgörande punkt.

Men att det finns en spänning mellan delar av vår neutralitetsdoktrin och målen för EG:s utrikespolitiska samarbete går inte att förneka.

Visionen om Europa

Min Europa-vision är inte en vision som gör halt vid dagens EG eller vid dagens gränser för demokrati och frihet i Europa.

På samma sätt som jag hoppas att det en dag skall sitta representanter i Europaparlamentet för alla Europas demokratier, hoppas jag innerligt att antalet demokratier i Europa skall vara fler än i dag.

Vår Europa-vision får inte göra halt mellan Hannover och Magdeburg eller mellan Wien och Budapest. För mig är Leningrad lika europeiskt som Lissabon.

1990-talet blir den europeiska omvandlingens decennium. Då måste också vi i Sverige vara beredda att tänka om och att vara med.

Vi får inte bli bara en randstat till det nya Europa-samarbete som nu växer fram.